

Asia: VN/16944/2020

Kotimaisen kalan edistämishjelma

Ohjelman visio ja strategiset valinnat

Ovatko ohjelman visio ja strategiset valinnat onnistuneita? Miten niitä tulisi kehittää?

Visio on kunnianhimoinen ja edellyttää erittäin aktiivista ohjaavaa otetta, jotta tavoitteisiin voidaan päästä. Strategiset valinnat ovat pääpiirteissään onnistuneita, mutta konkreettisia toimenpiteitä tulisi tarkentaa lausunnoissa saatujen palautteiden perusteella.

Tavoitteet

Onko ohjelmalla tavoiteltavat vaikutukset tunnistettu oikein?

-

Kuinka realistisina pidät yllä esitettyjä tavoitteita?

Tavoitteet on asetettu sopivalle tasolle.

Miten muuten haluaisit kommentoida ohjelman tavoitteita?

Osin melko kunnianhimoiset, mutta jos konkreettisten toimenpiteiden tueksi saadaan riittävä taloudellinen panostus ja ohjelman laatijoiden ohjaava ote, on niiden saavuttaminen mahdollista.

1. Kuluttaja- ja markkinalähtöisyyden vahvistaminen

Mitä allaolevista toimenpiteistä pidät tärkeimpänä ja vaikuttavimpana?

Kotimaisen kalan käyttöä vauhditetaan julkisilla hankinnoilla. Maa- ja metsätalousministeriön hankintalähteläis edistää kotimaisen kalan lisäämistä julkisissa hankinnoissa. Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta rahoitetaan toimia (mm. innovaatiokumppanuuteen perustuvaa hankintamenettelyä), joissa yritykset ja suurkeittiöt kehittävät yhdessä uusia kalatuotteita suurkeittiöiden tarpeisiin.

Miten ehdotettuja toimenpiteitä pitäisi kehittää? Mitä muita toimenpiteitä ehdottaisit?

Kaikki mainitut toimenpiteet ovat tärkeitä. Kotimaisen kalan käyttö lisääntyy kyllä, kunhan kuluttajat saadaan aidosti tämän ajatuksen taakse. Nopeimmin ja laajimmin käytön lisääntyminen menee

suurkeittiöitten kautta. Sitä kautta voidaan myös tutustuttaa uusia käyttäjäkuntia uusille tuotteille, joten viestintää, kulutusseurantaa ja kehitystyötä tarvitaan tätä tukemaan.

Suurkeittiöitten kautta saadaan volyymia ja kannattavuutta sitä kautta, korkeamman hinnan erikoistuotteilla voidaan puolestaan vastata erikoistuneeseen kysyntään. Tuotekehitystyötä tarvitaan molemmissa. Mainitut challenge-kilpailut voisivat olla tässä lisäapuna, ehkä eri sarjat suurkeittiötuotteille, kotikeittiötuotteille ja ravintoloille?

Kasvavaa kulutusta vastaavat tuotanto- ja kalastusmäärät ovat kyllä mahdollisia, kunhan edellytykset tuotannon kasvulle hoidetaan kuntoon.

2. Uudistuminen kasvun vauhdittajana

Mitä ehdotetuista toimenpiteistä pidät tärkeimpänä ja vaikuttavimpana?

Vesiviljelyn kestävä kasvun tukemiseksi luodaan kannustimia ravinnepäästöjä vähentäville ja kiertotalouteen perustuville ratkaisuille. Kiertovesiviljelyn taloudellisen kannattavuuden parantamiseksi muutetaan sähkön valmisteverosta annettua lakia (1260/1996) siten, että vesiviljelyyn sähkövero lasketaan muun teollisuuden tavoin EU:n asettamalle vähimmäistasolle.

Miten ehdotettuja toimenpiteitä pitäisi kehittää? Mitä muita toimenpiteitä ehdottaisit?

Näistä toimenpiteistä on mahdotonta valita vain yhtä. Kaikissa kohdissa olisin ennemminkin toivonut mahdollisuutta asettaa toimenpide-ehdotukset tärkeysjärjestykseen.

Kasvavaan ja erikoistuvaan kysyntään tarvitaan ruokakalantuotannossa useita vaihtoehtoja. Kiertovesiviljely on tuotantotapa, jolla ympäristön kuormitusta voidaan minimoida. Sen avulla mahdollistetaan myös kalantuotanto tasaisena ympäri vuoden ja tuotantoon voidaan ottaa uusia lajeja. Laitosten rakentaminen vaatii investointeja, ja tuotanto kalalajin valinnasta ja kasvatuskierrosta lähtien on suunniteltava huolellisesti, jotta se on kannattavaa. Investointitukien, sähköveron alentamisen ja uusien innovaatioiden tukemisen kautta kiertovesiviljely on aito, ympäristöystävällinen ja monipuolinen vaihtoehto kotimaisen kalantuotannon lisäämiseksi.

Innovaatioiden tukemisen tulee olla yrityslähtöistä, jotta innovaatioiden hyöty saadaan konkreettisesti markkinoille. Kehitystyön tueksi tarvitaan tutkimusyhteistyötä. Tutkimuksen arvo on uuden, perustellun tiedon tuottamisessa, keräämisessä ja jakamisessa sekä soveltamisen tukemisessa. Yritysten ja tutkimuslaitosten välistä kilpailuasetelmaa tulisi välttää.

Keskeinen toimenpide on myös kalatalousalan koulutukseen panostaminen. Ala ei voi uudistua tai taata riittävästi työvoimaa ilman merkittävää satsausta koulutukseen. Kalatalousalasta tulee tehdä nuorille houkutteleva kouluttautumismahdollisuus - alan monipuolisia mahdollisuuksia on tehtävä tunnetuksi jo alakouluiästä alkaen. Tähän voitaisiin tehdä laaja kampanja, jossa kala-alan nykyiset

ammattilaiset ovat mukana. Ammattiylpeys saa näkyä ja tavoitteena olisi tartuttaa kipinä hienosta ammatista lapsille - haaveammattiksi kalanviljelijä tai kalastaja mahdollisimman monelle! Opiskelun täytyy myös olla mahdollista kaikilla koulutustasoilla, jotta ura- ja kouluttautumispolku on selvä. Harjoittelupaikkoja on tarjottava riittävästi, tähän voitaisiin yrityksille antaa myös rahallista tukea. Ehdotettu yhteistyön tiivistäminen yritysten, yliopistojen ja ammattikoulujen välillä on tärkeää ja sitä tulisi sujuvoittaa mahdollisimman paljon - yhteistyön ei tarvitse olla kaavoihin kangistunutta, vaan uusia, ketteriä yhteistyön muotoja tulisi tukea.

3. Alkutuotannon edellytysten parantaminen

Mitä ehdotetuista toimenpiteistä pidät tärkeimpänä ja vaikuttavimpana?

Merialueen vesiviljelytoiminnan ympäristöluvista ja valvonnassa selvitetään mahdollisuutta soveltaa päästöperusteista ympäristölupaa. Nykyisen rehunkäytön säätelyyn ja valvontaan perustuvasta mallista siirrytään mahdollisuuksien mukaan päästöjen rajoittamiseen. Tämä kannustaa toimialaa kehittämään ja ottamaan käyttöön uusia ympäristöinnovaatioita, jotka mahdollistavat tuotannon kasvun ilman päästöjen kasvua.

Miten ehdotettuja toimenpiteitä pitäisi kehittää? Mitä muita toimenpiteitä ehdottaisit?

Kotimaisen kalantuotannon lisääntymistä tulee tukea ympäristölupajärjestelmää kehittämällä. Päästöperusteinen ympäristölupa tulee olla mahdollinen niin merellä kuin maalle rakennettavissa tuotantolaitoksissa. Pienipäästöisille laitoksille tulisi saada nopeutettu lupamenettely.

4. Kasvu perustuu kestävyteen ja vastuulliseen toimintaan

Mitä ehdotetuista toimenpiteistä pidät tärkeimpänä ja vaikuttavimpana?

Panostetaan määrätietoisesti ympäristötoimiin. Kalatalouden ympäristöohjelman avulla tuetaan kalakantojen luontaista lisääntymistä ja parannetaan kalavarojen elinympäristön kunnostustoimien vaikuttavuutta. Kehitetään pyydysten valikoivuutta, tahattomien saaliiden välttämistä sekä suojautumista vahinkoja aiheuttavilta eläimiltä niiden ja kalastuselinkeinon välisen rinnakkaiselon mahdollistamiseksi. Vesiviljelyssä panostetaan ravinnekuormituksen vähentämiseen ja ravinteiden poistamiseen liittyviin innovaatioihin sekä eläinten terveyteen ja hyvinvointiin liittyviin toimiin.

Miten ehdotettuja toimenpiteitä pitäisi kehittää? Mitä muita toimenpiteitä ehdottaisit?

Vesiviljelyn ravinnekuormituksen vähentämisessä kiertovesiviljelyllä on oma roolinsa. Kuormituksen vähentymisen lisäksi kiertovesiviljely mahdollistaa ravinteiden talteen ottamisen ja hyödyntämisen. Näihin liittyvää innovointia tulisi tukea, jotta hyödyntämisestä saadaan myös kaupallisesti kannattavaa erityisesti Suomen olosuhteissa.

Kalatalouden arvoketjun vastuullinen toiminta on edellytys kulutuksen lisääntymiselle. Hallinnon tehtävänä on huolehtia siitä, että pelisäännöt ovat riittävän selvät ja tasapuoliset kaikille toimijoille, mutta myös siitä, että säännöt ovat perustellut ja ymmärrettävät. Vastuullista toimintaa on mahdollista todentaa myös erilaisten sertifiointien avulla. Sertifiointien käyttöönotossa tulisi miettiä mahdollisuuksia yhteistyöhön ja mahdollisten ongelmakohtien ratkaisemiseen yhdessä esimerkiksi tutkimuslaitosten kanssa.

Kotimaisen kalan tuotanto ei lisääny ilman eri sidosryhmien välistä vuoropuhelua. Kalatalousalalla on tehty merkittäviä panostuksia kestävän kehityksen mukaiseen tuotantoon. On välttämätöntä, että kaikki osapuolet näkevät nämä tehdyt panostukset ja alalle taataan menestymisen ja kasvun mahdollisuudet.

Palaute ohjelman ympäristövaikutusten arvioinnista

Mitä palautetta haluaisit antaa ohjelman ympäristövaikutusten arvioinnista?

Ohjelman ympäristövaikutusten arviointi on lähinnä yleinen tarkastelu aiheesta. Toisaalta varsinainen ympäristövaikutusten arviointi edellyttäisi huomattavasti konkreettisempia toimia lähtötiedoiksi. Arviointi olisikin realistisempi vasta ohjelman myöhemmässä vaiheessa tehtynä, kun toimenpiteet ovat käynnistyneet.

Muu palaute

Mitä muuta palautetta haluaisit antaa ohjelmasta?

Ohjelmalla on hyvä tavoite, mutta ilman konkreettisia toimenpiteitä se on vain haavekuva. Hallituksen on huolehdittava, että ohjelmasta ja sen toimenpide-ehdotuksista annettu palaute käydään huolellisesti läpi, minkä jälkeen käynnistetään konkreettiset toimenpiteet viipymättä. Ohjelman tavoitteiden täyttymistä on seurattava tarkkaan ja ohjattava eri toimijoita tavoitteiden täyttymisen suuntaan.

Myyrä Riitta
Clewer Aquaculture Oy